

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสภาทนายความจังหวัดตรัง Guidelines Development Administration According to the Principles of good governance of Trang Provincial Lawyers Council

เกรียงไกร เลิศวรภัทร^{1*} และ ณัฐวัฒน์ สิริพรวุฒิ²
(Kriengkrai Lertworapat^{1*} and Nattawat Siriphornwut²)

^{1*}หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี กรุงเทพมหานคร
The Degree of Doctor of Public Administration, Bangkokthonburi University, Bangkok, Thailand

²คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี กรุงเทพมหานคร

²Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: thatn101@gmail.com

Article history:

Received 27 March 2025

Revised 1 September 2025

Accepted 3 September 2025

SIMILARITY INDEX = 14.33 %

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสภาทนายความจังหวัดตรัง 2) ศึกษาปัญหา อุปสรรคในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสภาทนายความจังหวัดตรัง 3) หาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสภาทนายความจังหวัดตรัง โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 21 ท่าน เป็นการคัดเลือกแบบเจาะจง ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างจำนวน 2 ฉบับเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย 1) การบริหารงานของสภาทนายความจังหวัดตรัง มีการบริหารงานตามพระราชบัญญัติทนายความ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล 2) ปัญหา อุปสรรคในการบริหารงานของสภาทนายความจังหวัดตรัง เกิดจากการประชาสัมพันธ์การปฏิบัติงานที่น้อย ทำให้เกิดความเห็นต่างของสมาชิกทำให้ไม่มีความร่วมมือเท่าที่ควร 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล 3.1) การพัฒนาทนายความ ต้องมีการอบรมให้ความรู้ที่ถูกต้องกับสมาชิกทนายความ มีการปรับแนวคิดและทัศนคติที่ดี และมีการปลูกจิตสำนึกเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลให้กับสมาชิกทนายความ 3.2) การพัฒนาสภาทนายความจังหวัดตรัง ต้องปรับปรุงการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสภาทนายความจังหวัดตรัง มีการประชาสัมพันธ์การปฏิบัติงาน และ มีการดำเนินการจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลกับสมาชิกทนายความ

คำสำคัญ: การบริหารงาน หลักธรรมาภิบาล สภาทนายความจังหวัดตรัง

Abstract

The research aimed to 1) study the administration according to the principles of good governance of the Trang Provincial lawyer's council; 2) study the problems and obstacles in the administration according to the principles of good governance of the Trang Provincial Lawyers Council and 3) identify ways to develop the administration according to the principles of good governance of the Trang Provincial Lawyers Council. By qualitative research. The 21 key informants' selection was conducted through purposive sampling. Two semi-structured interview forms were used as research tools. In-depth interviews were conducted, and the data were analyzed through content analysis.

The Research Results found that 1) The administration of the Trang Provincial lawyers council was in accordance with the Lawyers Act by adhering to the principles of good governance. 2) The problems and obstacles in the administration of the Trang Provincial Lawyers Council were caused by limited public relations regarding operations, which led to differences of opinion among members and a lack of cooperation. 3) Guidelines for the Development of Administration in Accordance with Good Governance Principles: 3.1) Lawyer Development: Training was needed to provide accurate knowledge to lawyer members, to foster positive attitudes and concepts, and to instill awareness of administration based on good governance principles. 3.2) Development of the Trang Provincial Lawyers Council: The administration of the Trang Provincial lawyers council needed improvement in alignment with the principles of good governance. There had to be enhanced public relations concerning operations and activities to educate lawyer members about good governance.

Keywords: Administration, Good Governance, Trang Provincial Lawyers Council

1. บทนำ

การบริหารและการจัดการในภาครัฐและภาคเอกชนได้มีการให้ความสำคัญกับระบบคุณธรรม และ จริยธรรม เนื่องจากการบริหารและการจัดการทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนประสบกับภาวะวิกฤติ อันเกิดจากการทุจริตที่ระบอบออกไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ความไม่รับผิดชอบต่อสังคมหรือส่วนรวม คำนึงแต่ประโยชน์ของตนเองและพวกพ้องอันเป็นการบริหารจัดการที่ขาดคุณธรรมและ จริยธรรม การบริหารจัดการที่ดีในภาครัฐ (Good Governance) หรือบางทีเรียกกันว่าธรรมาภิบาลนั้น จะช่วยกระตุ้นอย่างมากต่อการพัฒนาและขยายตัวของจริยธรรมในทางธุรกิจ ทั้งนี้เพราะความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนมีอยู่อย่างใกล้ชิด ภาครัฐในฐานะที่เป็นผู้ควบคุมกติกาการดำเนินงานของเอกชนย่อมมีผลต่อการเสริมสร้างการบริหารจัดการที่ดีในวงการธุรกิจและการยึดมั่นในหลักคุณธรรมและจริยธรรมรวมทั้งความรับผิดชอบต่อสังคม การควบคุมย่อย่นหรือหน่วยงานในภาครัฐมีส่วนร่วมรู้เห็นเป็นใจกับการทุจริตหรือการเอารัดเอาเปรียบสังคมและผู้บริโภคของธุรกิจเอกชนหรือมีการร่วมมือกันระหว่างคนในภาครัฐกับในภาคเอกชนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบแล้วจะเป็นอุปสรรคซึ่งทำให้การเสริมสร้างจริยธรรมในการทำธุรกิจเป็นไปได้ลำบาก ธรรมาภิบาล เป็นหลักการที่นำมาใช้บริหารงานในปัจจุบันอย่างแพร่หลายด้วยเหตุเพราะช่วยสร้างสรรค์และส่งเสริมองค์กรให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพ อาทิ พนักงานต่างทำงานอย่างซื่อสัตย์ สุจริต และขยันหมั่นเพียร ทำให้ผลประกอบการขององค์กรธุรกิจนั้นขยายตัว นอกจากนี้แล้วยังทำให้บุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง ศรัทธาและเชื่อมั่นในองค์กรนั้น ๆ อันจะทำให้เกิดการพัฒนายอย่างต่อเนื่อง เช่น องค์กรที่โปร่งใส ย่อมได้รับความไว้วางใจในการร่วมทำธุรกิจ รัฐบาลที่โปร่งใสตรวจสอบได้ ย่อมสร้าง ความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนและประชาชน ตลอดจนส่งผลดีต่อเสถียรภาพของรัฐบาลและ ความเจริญก้าวหน้าของประเทศ (สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์ อ่างถึงใน รินทรลภัส วุฒิปรีชาสิทธิ์, 2562)

ธรรมาภิบาล (good governance) นับเป็นกระแสที่ทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ให้ความสนใจและนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานขององค์กร ด้วยหลักธรรมาภิบาล ซึ่งประกอบด้วยหลักสำคัญ 6 ประการคือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่าเป็นความสอดคล้องกับความรู้สึก และความต้องการของสาธารณะชน และสาธารณะชนก็มีความคาดหวังให้ทุกภาคส่วนมีการปฏิบัติอย่างแท้จริง มิใช่เป็นเพียงแต่กระแสนิยมเท่านั้น (แสงชัย อภิชาติธนพัฒน์ อ่างถึงใน พระครูปลัดประวิทย์ วรธมโม พระครูใบฎีกาศักดิ์ดินัย สนตจิตโต และ สัญญา สดประเสริฐ, 2564) การสร้างหลักธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในระบบการบริหารราชการไทยจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะหลักธรรมาภิบาลจะเป็นปัจจัยเสริมให้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีลักษณะเปิดประชาชนมีส่วนร่วม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง เกิดกระบวนการรวมตัวกันของประชาชน ประชาสังคม และสร้างค่านิยมใหม่ ๆ ที่จะนำไปสู่การวางรากฐานสังคม ไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สร้างความเป็นธรรม สร้างความสันติสุขในสังคม สร้างภูมิคุ้มกันให้สังคมไทยมีความแข็งแรงยิ่งขึ้น ธรรมาภิบาลมีบทบาทความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงโดยตรงกับความเป็นประชาธิปไตย เป็นหลักการที่นำมาใช้ในการบริหารงานในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย เพราะช่วยสร้างสรรค์ส่งเสริมองค์กรใหม่ศักยภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น พนักงานทำงาน อย่างซื่อสัตย์สุจริตและขยันหมั่นเพียร ทำให้ผลประกอบการขององค์กรขยายตัวอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้แล้วยังทำให้บุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องมีความศรัทธา เชื่อมั่นในองค์กรนั้น ๆ อันจะทำให้เกิดการพัฒนายอย่างมั่นคง องค์กรที่โปร่งใสมิได้รับความไว้วางใจในการร่วมทำธุรกิจ รัฐบาลที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ ย่อมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่แก่นักลงทุนและประชาชน ตลอดจนส่งผลดีต่อเสถียรภาพของรัฐบาลและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ซึ่งการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลนั้นเป็นการเชื่อมโยงองค์ประกอบของสังคม 3 ส่วนเข้าด้วยกัน คือ ประชาสังคม ภาคธุรกิจเอกชน และภาครัฐ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทาง

เศรษฐกิจและสังคมให้กับทุกภาคในสังคม รัฐเกิดความเข้มแข็ง มั่นคง มีเสถียรภาพ และประชาชนมีความเป็นอยู่อย่างสงบสุข เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมและเป็นการระดมความคิด จากส่วนประกอบที่สำคัญของสังคม (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ อ้างถึงใน ธีระยุทธ เด่นดวง, 2561) ธรรมนูญจึงเป็นการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่มีมุ่งเน้นการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในรูปแบบที่ครอบคลุมการบริหารจัดการที่หลากหลายในมิติต่าง ๆ อาทิเช่น การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองที่ดี การปราศจากการทุจริตคอร์รัปชัน และมีการบริหาร การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ด้วยความความโปร่งใส มีความรับผิดชอบ และ มีคุณธรรมจริยธรรมอื่น ๆ ในการบริหารองค์กร/เครือข่ายตามหลักบรรษัทภิบาล รวมถึงการให้องค์กรอื่น ๆ ที่มีใช้ส่วนราชการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของภาครัฐ ซึ่งคุณลักษณะของการบริหารงานตามหลักธรรมนูญฉบับใหม่จะประกอบไปด้วย 7 หลักการสำคัญ คือ 1) การสนองความต้องการของประชาชน 2) การเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม 3) มีการกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย 4) มองประชาชนเป็นพลเมืองของรัฐไม่ใช่ผู้บริโภคร 5) ยึดหลักความรับผิดชอบต่อการบริหาร 6) การบริหารยึดหลักคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และ 7) ยึดหลักค่านิยมประชาธิปไตย และการให้บริการสาธารณะที่เป็นประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวมในการส่งเสริมและนําระบบการใหม่ ๆ อย่างเป็นระบบด้วยวิธีการใหม่ ๆ ที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ (สุดสาคร สิงห์ทอง และ วรเดช จันทรร, 2560)

สภาพนายความจังหวัดตรัง เป็นส่วนงานภูมิภาคของสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งเป็นองค์กรผู้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมาย เป็นศูนย์รวมองค์ความรู้ ด้านวิชาชีพทนายความ เพื่อให้คำปรึกษาแก่บุคคลทั่วไป นิติบุคคล หรือหน่วยงานของรัฐ เป็นตัวแทนของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ ในการร่วมมือกับศาล หน่วยงานต่าง ๆ ด้านยุติธรรม ทั้งภายในประเทศ และระดับสากล ได้นำแนวคิดธรรมนูญฉบับดังกล่าวข้างต้น มาใช้กับการบริหารงานของสภาพนายความจังหวัดตรัง และในการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความ ซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ว่าความและดำเนินการอันเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาใด ๆ ใน ศาลแพ่งคู่ความ รวมถึงสร้างและรักษาความเป็นธรรมให้กับสังคม และคุ้มครองดูแลรักษาผลประโยชน์ของคู่ความ ดังนั้น บทบาทและหน้าที่ของทนายความจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยชอบธรรมและเป็นไปตามหลักธรรมนูญฉบับใหม่ แต่ตลอดระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมาสภาพนายความจังหวัดตรัง และทนายความมักพบว่ามีปัญหาการร้องเรียน ว่าผู้บริหารและบุคลากรขาดธรรมนูญฉบับใหม่ในการบริหารจัดการ แสดงว่าบุคลากรและสมาชิกในสภาพนายความจังหวัดตรัง มีความเข้าใจหลักธรรมนูญฉบับใหม่ไม่ถูกต้อง ไม่เข้าใจหลักธรรมนูญฉบับใหม่อย่างถ่องแท้ ทำให้ไม่สามารถนำไปปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้การวิจัยนี้จึงมีแนวคิดว่าการบริหารงานตามหลักธรรมนูญฉบับใหม่ของสภาพนายความจังหวัดตรัง และบทบาทและหน้าที่ของทนายความหากใช้โดยไม่ชอบ ย่อมสร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนและบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ หากมีการนำเอาหลักธรรมนูญฉบับใหม่เป็นหลักการบริหารจัดการที่ดีในการยึดถือปฏิบัติในการบริหารงาน และการประกอบวิชาชีพทนายความ จะส่งผลให้การทำหน้าที่ของทนายความที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมนูญฉบับใหม่ของสภาพนายความจังหวัดตรัง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักธรรมนูญฉบับใหม่ของสภาพนายความจังหวัดตรัง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมนูญฉบับใหม่ของสภาพนายความจังหวัดตรัง
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการบริหารงานตามหลักธรรมนูญฉบับใหม่ของสภาพนายความจังหวัดตรัง
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมนูญฉบับใหม่ของสภาพนายความจังหวัดตรัง

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

UNDP (1997) โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ให้นิยามธรรมาภิบาล (Good Governance) ว่าเป็น การใช้อำนาจทางการเมือง การบริหาร และเศรษฐกิจในการดำเนินการกิจต่าง ๆ ของประเทศในทุกระดับ โดยมีกลไก กระบวนการ และสถาบันที่ประชาชนและกลุ่มต่าง ๆ สามารถแสดงออกถึงความต้องการ ผลประโยชน์ การใช้สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย และประสานความแตกต่างเพื่อบรรลุเป้าหมายของประเทศ

Japan International Cooperation Assistance (JICA) (1995) องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น กล่าวว่า Good Governance คือรากฐานของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม โดยกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ที่จะส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างบรรยากาศให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน พึ่งตนเองได้และมีความยุติธรรมทางสังคม

นรมน ชันดี (2561) ได้กล่าวไว้ว่า หลักธรรมาภิบาล เป็นหลักในการบริหารบ้านเมืองและสังคมที่ดี โดยยึดหลัก 6 หลัก ดังนี้

1. นิติธรรม เป็นการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและกติกาดังต่าง ๆ ให้ทันสมัย เทียบธรรม ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคม และบุคลากร โดยบุคลากรทุกคนมีการยินยอมพร้อมใจถือปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และกติกาดังต่าง ๆ เหล่านี้ร่วมกันอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมที่มีการปกครองภายใต้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ

2. คุณธรรม เป็นการยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงามมีการ สร้างค่านิยมที่ดีงามให้บุคลากร โดยมีความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความอดทน ขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่หมู่คณะ สังคม ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารและบุคลากรทุกคน พัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้เกิดความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัยประกอบ อาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยติดตัว รับฟังความคิดเห็นของบุคลากรด้วยความเป็นธรรมและ พิจารณาความดีความชอบของบุคลากร ตามหลักเกณฑ์ด้วยความ ยุติธรรม

3. ความโปร่งใส เป็นการเปิดเผยข้อมูล อย่างตรงไปตรงมาและสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้โดยการปรับปรุงระบบและกลไก ในการทำงานให้มีความโปร่งใส มีการเปิดให้ประชาชนมีการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์ อย่างตรงไปตรงมาและสะดวก ตลอดจนมีระบบ หรือกระบวนการให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้และมีการ ประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

4. การมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากร ชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมรับรู้กิจกรรม เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม มีการร่วมเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจในปัญหาสำคัญ ซึ่งมีการแจ้งความเห็นการไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติหรือ อื่น ๆ ช่วยให้เกิดความสามัคคีและความร่วมมือกันระหว่างบุคลากร ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

5. ความรับผิดชอบ เป็นการตระหนักในสิทธิหน้าที่ มีจิตสำนึก ในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ การใส่ใจปัญหา กระตือรือร้นในการแก้ปัญหา คำนึงถึงส่วนรวมมากกว่าตนเอง ตั้งใจปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่เป็นอย่างดี การงานที่รับผิดชอบอยู่ และพร้อมจะปรับปรุงแก้ไขได้ทันที่รวมทั้งการเคารพ ในความคิดเห็นที่แตกต่าง

6. ความคุ้มค่า เป็นการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยปลูกฝังให้บุคลากรประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่าและสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้สถานที่ซ่อมแซม อาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ มีบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันในระดับต่าง ๆ รวมทั้งรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

อุษารัตน์ ดาวลอย (2561) ได้กล่าวไว้ว่า หลักธรรมาภิบาล เป็นหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วยการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และการตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งในการปฏิบัติราชการต้องใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด คุ่มค่า มีการติดตามประเมินผล สามารถตรวจสอบได้ การปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีการใช้อำนาจ ข้อบังคับของกฎหมายอย่างเคร่งครัด และให้บริการอย่างเท่าเทียมเสมอภาคกัน รับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้แสดงความคิดเห็น มีการกระจายอำนาจ และหลักความรับผิดชอบทางการบริหารในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม ต้องมีจิตสำนึก มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม

สรุปหลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการบริหารแนวใหม่ ที่เชื่อมั่นว่าจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุด คือ ความเป็นธรรม ความสุจริต ความมีประสิทธิภาพประสิทธิผล โดยเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน การมีความโปร่งใส มีสำนึกรับผิดชอบ มีกฎระเบียบ มีแนวปฏิบัติ ที่รองรับการทำงานอย่างมีระบบ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมจากทุก ๆ ฝ่ายในองค์กร จนถึงระดับชาติ หลักธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดพื้นฐานว่าระบบการบริหารงานที่ดีเกิดขึ้นจากหลักการที่คนในสังคมหรือองค์กรนั้นยอมรับและยึดถือปฏิบัติซึ่งการนำไปสู่การปฏิบัติ ตามหลักการที่ตกลงด้วยการรู้ได้ด้วยตนเองว่าสิ่งใดควรและสิ่งใดไม่ควรปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสังคมหรือองค์กร

การบริหารงานของสภานายความ

พินดา พงศ์สุวรรณ (อ้างถึงใน วุฒิไกร ผิวขาว, 2561) วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสภานายความ คือ ส่งเสริมการศึกษาและการประกอบวิชาชีพ ทนายความ ควบคุมมรรยาททนายความ ส่งเสริมความสามัคคีและผดุงเกียรติของสมาชิกสภา ทนายความ ส่งเสริมและจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกทนายความ และส่งเสริมช่วยเหลือ แนะนำ เผยแพร่ ให้การศึกษาแก่ประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย เงินและงบประมาณ โครงสร้างของสภานายความฯ ประกอบด้วยสามส่วนคือ สมาชิกสภาทนายความ คณะกรรมการสภาทนายความ และสภานายก พิเศษแห่งสภาทนายความ โดยหากพิจารณาจากอำนาจหน้าที่ของสภานายความ ในพระบรมราชูปถัมภ์ตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 โดยลักษณะอำนาจหน้าที่ของสภาทนายความอาจแบ่งได้เป็นกลุ่ม ๆ ซึ่งกลุ่มแรก คือ อำนาจหน้าที่ในการออกข้อบังคับสภาทนายความเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ซึ่งกระทำโดยคณะกรรมการสภาทนายความ กลุ่มที่สอง คือ อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการจดทะเบียนและออกใบอนุญาตให้เป็นทนายความ ให้แก่ผู้ขออนุญาตเป็นทนายความ การต่ออายุใบอนุญาตให้เป็นทนายความ การจำหน่ายชื่อ ทนายความซึ่งขาดคุณสมบัติออกจากทะเบียนทนายความ กลุ่มที่สาม คือ อำนาจหน้าที่ในการควบคุมมรรยาทของทนายความ และการมีคำสั่งวินัยจรรยาททนายความ

สรุปการบริหารของสภานายความ เป็นการบริหารเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษาและการประกอบวิชาชีพทนายความ การควบคุมมรรยาททนายความ การส่งเสริมความสามัคคีและผดุงเกียรติของสมาชิกสภาทนายความ การส่งเสริมและจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกทนายความ การส่งเสริมช่วยเหลือ แนะนำ เผยแพร่ ให้การศึกษาแก่ประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย และการบริหารเงินและงบประมาณ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ การเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดคุณลักษณะให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และการยินยอมให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 21 คน ประกอบด้วย

- 1) กลุ่มที่ 1 เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับสภานายความจังหวัดตรัง จำนวน 15 คน ประกอบด้วย
 - 1.1 ทนายความผู้เป็นสมาชิกสภานายความจังหวัดตรัง จำนวน 10 คน
 - 1.2 ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสภานายความจังหวัดตรัง จำนวน 5 คน)
- 2) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 คน ประกอบด้วย
 - 2.1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล จำนวน 1 คน เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารองค์กร
 - 2.2 คณะกรรมการสภานายความภาค 9 จำนวน 2 คน เป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการบริหารและดำเนินงานของสภานายความประจำพื้นที่ภาค 9
 - 2.3 คณะกรรมการมรรยาททนายความภาค 9 จำนวน 2 คน เป็นผู้ที่มีหน้าที่พิจารณาสอบสวนและวินิจฉัยการประพฤติผิด มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการลงโทษทนายความที่กระทำผิดในเรื่องมรรยาททนายความตามที่ได้รับเรื่องร้องเรียน ประจำพื้นที่ภาค 9
 - 2.4 นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 1 คน

3.2 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสภานายความจังหวัดตรัง ในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการศึกษา ดังนี้ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสภานายความจังหวัดตรัง ได้แก่ การส่งเสริมการศึกษาการประกอบวิชาชีพทนายความ การควบคุมการประกอบวิชาชีพทนายความ การควบคุมมรรยาทของทนายความ การส่งเสริมความสามัคคีและผดุงเกียรติของสมาชิกสภานายความ การส่งเสริมและจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกสภานายความ การส่งเสริม ช่วยเหลือ แนะนำ เผยแพร่ให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎหมาย และการบริหารเงินและงบประมาณ 2) ศึกษาปัญหาอุปสรรค ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสภานายความจังหวัดตรัง ประกอบด้วย การบริหารงานตามหลักนิติธรรม การบริหารงานตามหลักคุณธรรม การบริหารงานตามหลักความโปร่งใส การบริหารงานตามหลักความมีส่วนร่วม การบริหารงานตามหลักความรับผิดชอบ การบริหารงานตามหลักความคุ้มค่า

3.3 เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในครั้งนี้ คือ แบบการสัมภาษณ์ (interview guide) โดยเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์จำนวน 2 ฉบับ ดังนี้

1. ฉบับที่ 1 ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นตัวแทนทนายความ จำนวน 10 คน ตัวแทนสภานายความจังหวัดตรัง จำนวน 5 คน แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 สัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสภานายความจังหวัดตรัง ได้แก่ 1) การส่งเสริมการศึกษาการประกอบวิชาชีพทนายความ 2) การควบคุมการประกอบวิชาชีพทนายความ 3) การควบคุมมรรยาทของทนายความ 4) การส่งเสริมความสามัคคีและผดุงเกียรติของสมาชิกสภานายความ 5) การส่งเสริมและจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกสภานายความ 6) การส่งเสริม ช่วยเหลือ แนะนำ เผยแพร่ให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎหมาย 7) การบริหารเงินและงบประมาณ

ส่วนที่ 2 ปัญหาอุปสรรค ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสภานายความจังหวัดตรัง ได้แก่ 1) ปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานตามหลักนิติธรรม 2) ปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานตามหลัก

คุณธรรม 3) ปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานตามหลักความโปร่งใส 4) ปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานตามหลักความมีส่วนร่วม 5) ปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานตามหลักความรับผิดชอบ 6) ปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานตามหลักความคุ้มค่า

2. ฉบับที่ 2 ใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 คน (ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล จำนวน 1 คน คณะกรรมการสภาพนายความภาค 9 จำนวน 2 คน คณะกรรมการมรรยาทนายความภาค 9 จำนวน 2 คน นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 1 คน) โดยนำผลที่ได้จากการพิจารณาและการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ในฉบับที่ 1 มาประกอบการสัมภาษณ์ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสภาพนายความจังหวัดตรัง ได้แก่ 1) การบริหารงานตามหลักนิติธรรม 2) การบริหารงานตามหลักคุณธรรม 3) การบริหารงานตามหลักความโปร่งใส 4) การบริหารงานตามหลักความมีส่วนร่วม 5) การบริหารงานตามหลักความรับผิดชอบ 6) การบริหารงานตามหลักความคุ้มค่า

การสร้างเครื่องมือและพัฒนาเครื่องมือ

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับที่ 1 วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล จากการศึกษาข้อมูล เอกสาร งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสภาพนายความจังหวัดตรัง ปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสภาพนายความจังหวัดตรัง มาสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยมีประเด็นคำถามที่เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์ นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ก่อนนำไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2. แบบสัมภาษณ์ฉบับที่ 2 วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล จากผลการสัมภาษณ์ฉบับที่ 1 มาประกอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์ฉบับที่ 2 เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสภาพนายความจังหวัดตรัง เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์ นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ก่อนนำไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่น่ามาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้ กำหนดกระบวนการ หรือแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลใน 2 ลักษณะ ได้แก่

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เก็บข้อมูลโดยศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสภาพนายความ ปัญหาอุปสรรค ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสภาพนายความ และแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสภาพนายความ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงาน หนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ เว็บไซต์ และงานวิจัยต่าง ๆ

2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ในการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้วิจัยส่งหนังสือข้อความอนุเคราะห์และกำหนดวัน เวลาสัมภาษณ์ เมื่อได้รับอนุญาต จึงเข้าทำการเก็บข้อมูลโดยขออนุญาตจัดบันทึก บันทึกเทป พร้อมทั้งถ่ายภาพในระหว่างการสัมภาษณ์เพื่อใช้เป็นหลักฐานอ้างอิง ทำการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์โดยการถามแล้วผู้ให้ข้อมูลสำคัญตอบและมีการสนทนาเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและสำคัญเพื่อนำมาเป็นประเด็นในการสรุปเป็นข้อค้นพบ สำหรับการเก็บข้อมูลแบบสังเกตการณ์ ทำการขออนุญาตเข้าไปในส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

แต่ไม่มีการซักถามผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่เพื่อไม่เป็นการรบกวน และกรณีที่มีการตอบคำถามไม่ครบถ้วน ผู้วิจัยได้ขอ อนุญาตเข้าพบและขอความอนุเคราะห์อีกครั้ง สำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้ส่งผลการ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล จากผลการสัมภาษณ์ฉบับที่ 1 พร้อมแจ้งประเด็นของการสัมภาษณ์ให้กับ ผู้เชี่ยวชาญ ทราบล่วงหน้า

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทันทีที่เก็บข้อมูลจากภาคสนามได้จำนวนหนึ่ง โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมกัน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งมี รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การจัดระเบียบข้อมูล (Data Organizing) เพราะข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาจากภาคสนามนั้น มักไม่อยู่ในรูปที่พร้อมจะนำไปใช้วิเคราะห์ได้ทันที ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้มาจัดรูปให้เหมาะสมก่อน ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากการสัมภาษณ์ที่ถูกจดบันทึกด้วยลายมือและการบันทึกเสียงไว้ จากนั้นผู้วิจัยทำการเปลี่ยน ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้ มาจากการถอดเทปบันทึกเสียงคำสัมภาษณ์อย่างละเอียดชนิดคำต่อคำ ให้มาอยู่ในรูป แฟ้มข้อมูลที่พร้อมสำหรับการอ่าน จากนั้นผู้วิจัยอ่านข้อมูลทั้งหมดเพื่อให้เข้าใจภาพรวมของข้อมูลก่อน โดยทำ ความเข้าใจความหมายผ่านข้อมูลที่มีท่าหลายซ้ำหลายรอบ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เข้าใจภาพรวมของ ความคิดผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละราย

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งในขั้นตอนนี้เป็นการที่ผู้วิจัยได้โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

3. การแสดงข้อมูล (Data Display) การแสดงข้อมูลเป็นกระบวนการนำเสนอข้อมูล โดยผู้วิจัยได้นำ ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการตรวจสอบแล้ว มาแสดงในรูปแบบของการพรรณนา

4. การหาข้อสรุป การตีความ และการตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำตรงของผลการประเมิน จากการที่ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทันทีที่เก็บข้อมูลจากสนามได้จำนวนหนึ่ง และดำเนินการเก็บข้อมูลไป จนกระทั่งเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลแล้วผู้วิจัยมั่นใจว่าแบบแผนของชุดความหมาย หรือโน้ตทัศน์ที่เกิดขึ้นนั้นซ้ำ ๆ กันจนเป็นแบบแผนที่แน่นอน แม้จะทำการสัมภาษณ์คนอื่น ๆ ต่อไปก็ไม่ได้ข้อมูลใหม่เพิ่มเติมอีก เรียกได้ว่า ข้อมูลมีความอิ่มตัวเพียงพอ ผู้วิจัยจึงหยุดเก็บข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยจะนำข้อมูลทั้งหมดมาหาข้อสรุปและ ตีความหมายของผล หรือข้อค้นพบที่ได้นั้นคือ ข้อสรุปผลรวม ที่เป็นวิธีการสืบค้นหาความหมายโดยรวมของ ข้อมูล และทำการตรวจสอบว่า ข้อสรุป หรือความหมายที่ได้นั้น มีความถูกต้องแม่นยำน่าเชื่อถือเพียงใด พร้อม กับนำเสนอแนวคิดทฤษฎีที่สอดคล้องกับข้อมูลมาใช้อธิบายการอธิบายบริบทเงื่อนไขของข้อสรุปที่ได้จาก การศึกษา

- 5) เมื่อได้ข้อสรุปแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อสรุปนั้น โดยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยนำข้อมูลจาก 1) ทฤษฎีและหลักการจากการค้นคว้าเอกสาร 2) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และ 3) ข้อมูลโดยการสังเกตการณ์ มาตรวจสอบเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูล และเพื่อยืนยันความ ถูกต้องของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาวิจัยนำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายการวิจัยด้วย วิธีการพรรณนา

4. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสภานายความจังหวัดตรัง พบว่าการบริหารงานของสภานายความจังหวัดตรัง มีการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสภานายความของพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ทั้ง 7 ด้านรายละเอียด ดังนี้

1. การส่งเสริมการศึกษาการประกอบวิชาชีพทนายความ สภานายความจังหวัดตรังได้มีการประสานงานกับสภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์ จัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับกฎหมายใหม่ เทคโนโลยีที่จำเป็นต้องใช้สำหรับทนายความ และความรู้ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทนายความอยู่เป็นประจำ การให้ความรู้ทางวิชาการของวิชาชีพให้เข้าพัฒนาต่อการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถทางเทคโนโลยี ช่วยให้วิชาชีพพัฒนาสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทันทีทุกเวลา มีการให้ความรู้ การอบรม ออนไลน์ กฎหมายที่มีการแก้ไขมีการให้ความรู้ การอบรม เผยแพร่ให้ทนายทราบสามารถนำไปใช้อย่างถูกต้อง

2. การควบคุมการประกอบวิชาชีพทนายความ สภานายความจังหวัดตรัง มีกรรมการมรรยาทประจำจังหวัดในการรับเรื่องที่มีการร้องเรียนและพิจารณาตามหลักกฎหมาย ให้มีความถูกต้องและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย และคอยสอดส่องดูแลตักเตือนให้ทนายความอยู่ในกรอบวิชาชีพ และจรรยาบรรณวิชาชีพ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาและผลกระทบจากการทำงานของทนายความ หากพบการทำผิดของทนายความจะมีการรายงานให้สภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์ การทำผิดของทนายความในจังหวัดสามารถร้องเรียนได้ที่สภานายความจังหวัดตรัง มีผู้ดูแลติดตามกำกับดูแลผู้ประกอบวิชาชีพทนายความระดับจังหวัดอย่างใกล้ชิด เพื่อสามารถสอดส่องทนายที่ขนาดจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อนำเสนอสภาทนายความให้ลงโทษผู้ประกอบวิชาชีพทนายเหล่านี้

3. การควบคุมมรรยาทของทนายความ สภานายความจังหวัดตรัง มีกรรมการมรรยาทประจำจังหวัดในการควบคุมและรับเรื่องร้องเรียนมรรยาททนายความ และพิจารณาตาม พรบ.มรรยาททนายความ ที่ผ่านมา การรับเรื่องร้องเรียนอยู่ในอัตราที่เบา การควบคุมของสภานายความจังหวัดตรัง อยู่ในระดับที่ดี ทนายความตั้งอยู่ในพื้นฐานความถูกต้อง เที่ยงธรรมและซื่อตรงต่อสายงาน ไม่ทิ้งคดี รับเงินแล้วต้องรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ มีการให้ความรู้ ป้องกันและดูแลความประพฤติและการปฏิบัติตนในวิชาชีพให้เหมาะสม หากพบการทำผิดมารยาททนายความจะมีการรายงานให้สภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์ การทำผิดมรรยาทของทนายความในจังหวัดสามารถแจ้งได้ที่สภานายความจังหวัดตรัง

4. การส่งเสริมความสามัคคีและผดุงเกียรติของสมาชิกสภานายความ สภานายความมีความมุ่งมั่นและส่งเสริมการป้องกันเกียรติแห่งวิชาชีพทนายความ เพื่อป้องกันสิทธิของทนายความทั่วประเทศจากความเสียหายจากบุคคลภายนอก ทนายความมีความรักต้องผดุงซึ่งความยุติธรรมในอาชีพ หากมีเรื่องราวที่มากกระทบเกียรติของทนายความ สภานายความจังหวัดตรังจะเข้าไปดำเนินการเพื่อให้เกิดความชัดเจนว่าเรื่องราวมีความจริงเท็จแค่ไหนเพียงใด และหากเรื่องราวดังกล่าวไม่เป็นความจริง ต้องชี้แจงเพื่อไม่ให้กระทบกับเกียรติของทนายความ ซึ่งเรื่องนี้ทนายความทุกคนต้องร่วมมือกัน เพื่อไม่ให้กระทบกับวิชาชีพของตน ความมุ่งมั่นและส่งเสริม การป้องกันเกียรติยศของทนายความ เป็นสิ่งสำคัญ ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ มีความเป็นปึกแผ่นในหมู่สมาชิก สร้างความภาคภูมิใจในอาชีพทนายความ การยกย่องเชิดชูทนายความ ที่ทำคุณงามความดีแก่สังคม

5. การส่งเสริมและจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกสภานายความ สภานายความจังหวัดตรังได้เข้าไปดูแลทนายความที่เจ็บป่วยและเสียชีวิต โดยรับเรื่องจากครอบครัวทนายความ แล้วส่งเรื่องในสภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์ แล้วคอยติดตาม เพื่อให้ทนายความและครอบครัวได้รับสวัสดิการให้เร็วที่สุดการดูแลส่งเสริมสวัสดิการของทนายความตามความจริง จัดสวัสดิการให้กับทนายความในจังหวัด โดยให้ความสำคัญ

กับทุกท่าน จัดสวัสดิการแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำให้ทุนความ การดำเนินงานของสภาทนายความมุ่งเน้นการพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีให้กับทนาย จัดทำกองทุนในจังหวัดเพื่อช่วยเหลือทนายความ

6. การส่งเสริมช่วยเหลือ แนะนำ เผยแพร่ให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎหมาย สภาทนายความจังหวัดตรัง จัดให้มีทนายความในการเข้าร่วมการสอบสวนของพนักงานสอบสวน เป็นศูนย์กลางองค์ความรู้ด้านวิชาชีพทนายความ เพื่อให้คำปรึกษาแก่บุคคลทั่วไป หรือหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับข้อกฎหมาย มีโครงการทนายอาสาให้ความรู้กับประชาชน ให้คำแนะนำความรู้เรื่องกฎหมายแก่ประชาชน ส่งเสริมช่วยเหลือ จัดทำเอกสารที่ให้ความรู้แก่ประชาชน เผยแพร่ความรู้กฎหมายให้กับประชาชน ให้คำแนะนำ ด้วยความมีจรรยาบรรณไม่หลอกลวงชาวบ้านหรือให้ข้อมูลทางกฎหมายที่คลาดเคลื่อน

7. การบริหารเงินและงบประมาณ สภาทนายความจังหวัดตรัง ได้นำเงินที่ได้จากผู้อุดหนุนไปจัดกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งไว้ และเมื่อมีเงินเหลือก็เก็บไว้หรือนำไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ของสภาทนายความจังหวัดตรัง การบริหารที่เป็นของสภาทนายความ ซึ่งมีรายได้จากค่าจดทะเบียนใบอนุญาต ค่าบำรุงและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายกำหนด เงินอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดิน รายได้จากทรัพย์สินหรือกิจการอื่น ๆ ทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ มีการบริหารให้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ สภาทนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ จัดงบประมาณให้สภาทนายความจังหวัด น้อยมาก จนไม่สามารถจัดสรรเพื่อเผยแพร่หรือบริการสังคมได้อย่างเต็มที่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหา อุปสรรคในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสภาทนายความจังหวัดตรัง พบว่า

1. การบริหารงานตามหลักนิติธรรม การบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์ เป็นธรรมกับทุกฝ่าย หลีกเลี่ยงการเลือกปฏิบัติ หรือการให้ประโยชน์กับผู้ใดผู้หนึ่ง ปัญหาด้านกฎหมายและระเบียบที่ล้าหลัง ขาดกฎหมายที่ถูกต้องและเป็นธรรม การดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมาย การกำหนดกฎ กติกา และมีการปฏิบัติตามกฎ กติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรมของประชาชน

2. การบริหารงานตามหลักคุณธรรม สภาทนายความ ไม่สามารถออกคำสั่งได้ การบริหารจึงเป็นไปตาม พรบ. ทนายความ ขาดความรู้ความเข้าใจ จึงต้องยึดติดกับบริหารงานแบบเดิม ๆ ขาดความต่อเนื่องในการส่งเสริมคุณธรรม ควรปฏิบัติต่อทนายความทุกคนให้เท่าเทียมกัน บางคนยึดตามหลักกฎหมายไม่ปฏิบัติตามหลักคุณธรรม สนับสนุนให้ทนายความพัฒนาตนเองให้มีความซื่อสัตย์สุจริต จริใจ ชยัน มีระเบียบวินัย ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม

3. การบริหารงานตามหลักความโปร่งใส ไม่มีข้อบัญญัติไว้ การบริหารเป็นไปตามที่ผู้บริหารต้องการ ยากที่จะมีความโปร่งใส และยากแก่การตรวจสอบ ขาดกลไกการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ ทำให้บางคนบริหารงานไม่มีความโปร่งใส

4. การบริหารงานตามหลักความมีส่วนร่วม เป็นการบริหารแบบรวมศูนย์ ยังไม่มีการกระจายอำนาจ การบริหารเท่าที่ควร ช่องว่างระหว่างผู้บริหารกับสมาชิกทนายความ ทนายส่วนมากรู้สึกเหินห่างจากสภาทนายความเนื่องจากไม่มีช่องทางติดต่อ ขาดกลไกที่ชัดเจนในการสื่อสาร และทนายมีความหลากหลายทางความคิด ถ้าบริหารไม่มีอำนาจนำไปสู่ความขัดแย้งได้ ควรมีการสื่อสารที่ชัดเจนของสภาทนายจังหวัดตรังกับสมาชิก การขาดความมั่นใจในองค์กร ทำให้ความร่วมมือน้อยลง

5. การบริหารงานตามหลักความรับผิดชอบ การบริหารขึ้นอยู่กับผู้บริหารแต่ละคน ไม่มีความต่อเนื่อง เพราะไม่มีการกำหนดไว้ การกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบไม่ชัดเจน การควบคุมให้ทนายทุกคนมีความรับผิดชอบทำได้ยาก ขาดการควบคุมทนายให้มีความรับผิดชอบต่อประชาชนที่มาจ้าง โดยไม่ทิ้งคดีหรือทำให้ลูกความเสียหาย ต้องทำระบบความรับผิดชอบ ว่าทุกท่านมีหน้าที่อะไร ต้องปฏิบัติ เป็นหนังสือทุกครั้งที่มีงาน

หรือขอความร่วมมือใด ๆ การควบคุมความรับผิดชอบในจรรยาบรรณของทนาย ยังมีช่องว่าง เช่น การสอบสวน ลงโทษทางวินัยที่ล่าช้า ไม่ชัดเจน

6. การบริหารงานตามหลักความคุ้มค่า ยังยึดติดต่อการบริหารของผู้บริหารแต่ละคน ไม่ได้มีการบัญญัติไว้เป็นกฎหมาย ขาดการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการใช้ทรัพยากร ไม่มีการวัดผลตอบแทน หรือผลกระทบของโครงการหรือกิจกรรมหลายอย่าง ขาดการวางแผนเป้าหมาย ในการบริหารงาน มีปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดเกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่ส่วนรวม การรณรงค์ให้มีความประหยัด ใช้องอย่างคุ้มค่า

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสภาทนายความจังหวัดตรัง พบว่า แนวทางนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานของสภาทนายความจังหวัดตรัง เพื่อจัดระบบที่สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามสำนึกที่ดี การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่สิ้นเปลือง มีการติดตามการทุจริต ความโปร่งใส ตรวจสอบ ได้โดยคำนึงถึงสมาชิกสภาทนายความที่อาจจะได้รับผลกระทบ ควรมีแนวทางดังนี้

1. แนวทางการการบริหารงานตามหลักนิติธรรม กฎหมายล้าหลัง ควรมีการปรับปรุงให้ทันสมัย ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่ล้าหลัง ให้เป็นกฎหมายที่ถูกต้องและเป็นธรรม สภาทนายความจังหวัดตรังต้องรับผิดชอบในการเผยแพร่กฎหมายที่ออกใหม่ ที่เกี่ยวกับคดี โดยมีการแจ้งให้สมาชิกทนายความในจังหวัดทราบ จัดช่องทางประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่กฎหมายที่ออกใหม่

2. แนวทางการการบริหารงานตามหลักคุณธรรม จัดอบรมการทำงานเกี่ยวกับข้อบังคับ จรรยาบรรณของวิชาชีพ การควบคุมทนายความให้มีประสิทธิภาพ จัดให้มีโครงการจากสภาทนายความส่วนกลางมาอบรมเกี่ยวกับกฎ ข้อบังคับ ว่าด้วยข้อห้าม ตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ทนายความที่ได้รับใบอนุญาตใหม่ ควรเรียนรู้จรรยาบรรณวิชาชีพทนายความ และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ส่งเสริมประสิทธิภาพในการทำงานและประพฤติตนโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีทนายความ รวมทั้งให้ทนายส่งเสริมการเผยแพร่ให้ความรู้ข้อกฎหมายให้ประชาชน จัดทำเอกสารให้ความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ให้ทนาย และประชาชนได้เข้าถึง เพื่อป้องกันการถูกเอารัดเอาเปรียบจากการไม่รู้กฎหมาย ทนายความต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เพื่อคุ้มครองสิทธิและประโยชน์ของบุคคล

3. แนวทางการการบริหารงานตามหลักความโปร่งใส ปรับปรุงการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเปิดเผยต่อสาธารณะชน สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ ทำให้การบริหารงานมีความโปร่งใส มีการประชาสัมพันธ์ ชี้แจงการปฏิบัติงาน การใช้จ่ายงบประมาณและทรัพย์สินของสภาทนายความ และเปิดโอกาสให้มีการตรวจสอบเพื่อความโปร่งใส ต้องมีการประชุมสัมมนาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อชี้แจงการปฏิบัติงาน และการใช้จ่ายงบประมาณให้ตรงตามวัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกได้สอบถามและตรวจสอบ มีมาตรการในการดำเนินการอย่างจริงจัง และตรวจสอบได้ เช่น การออกใบอนุญาตต้องตรวจสอบประวัติ และกำหนดคุณสมบัติอย่างชัดเจน

4. แนวทางการการบริหารงานตามหลักความมีส่วนร่วม ควรมีการกระจายอำนาจการบริหาร ลดช่องว่างระหว่างผู้บริหารกับสมาชิกทนายความ ควรมีการสื่อสารที่ชัดเจนของสภาทนายจังหวัดตรังกับสมาชิก การขาดความมั่นใจในองค์กร ทำให้ความร่วมมือ จัดทำช่องทางติดต่อ มีกลไกที่ชัดเจนในการสื่อสาร เพื่อป้องกันทนายที่มีความหลากหลายทางความคิด ที่อาจเกิดความขัดแย้งได้ จัดให้ทนายเก่าและรุ่นใหม่ได้พบปะกันเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม ให้ทนายมีส่วนร่วมในการตรวจสอบซึ่งกันและกัน ในการปฏิบัติงาน และจรรยาบรรณวิชาชีพ สภาทนายความจังหวัดตรัง สร้างความเชื่อมั่นในการบริหารงานกับสมาชิก เพื่อให้เกิดความร่วมมือมากขึ้น

5. แนวทางการการบริหารงานตามหลักความรับผิดชอบ การกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบให้ชัดเจน เพื่อควบคุมให้ทนายทุกคนมีความรับผิดชอบ ต้องทำระบบความรับผิดชอบ ว่าทุกท่านมีหน้าที่อะไร ต้องปฏิบัติ ปรับปรุงการควบคุมความรับผิดชอบในจรรยาบรรณของทนาย ลดช่องว่างในการสอบสวน ลงโทษทางวินัยทนายความที่ล่าช้าไม่ชัดเจน คัดเลือกทนายความที่มีความรับผิดชอบสูงมาทำหน้าที่ดำเนินการควบคุมทนายความ ให้เป็นไปตาม พรบ.ทนายความ อาชีพทนายความมีความเป็นอิสระสูงการควบคุมให้มีความรับผิดชอบทำได้ยาก ดังนั้นควรให้ทนายความทุกท่านร่วมกันตรวจสอบแล้วรายงานให้สภาทนายความเข้าดำเนินการตรวจสอบ สอบสวนและลงโทษ ตาม พรบ. ทนายความ

6. แนวทางการการบริหารงานตามหลักความคุ้มค่า ควรมีการบัญญัติการบริหารให้มีความคุ้มค่าไว้เป็นกฎหมาย จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการใช้ทรัพยากร วัตถุประสงค์ หรือผลกระทบ ของโครงการหรือกิจกรรมที่รกรปฏิบัติ จัดทำการการวางแผนเป้าหมาย ในการบริหารงาน จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการใช้ทรัพยากร ควรมีการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดเกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่ส่วนรวม ควรมีการรณรงค์ให้มีความประหยัด ใช้สิ่งของทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรหรือจัดสวัสดิการ เพื่อช่วยเหลือทนายความที่ได้รับความเดือดร้อน หรือเพื่อการพัฒนาทักษะในวิชาชีพของทนาย อย่างคุ้มค่า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสภาทนาย ความจังหวัดตรัง และเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสภาทนายความจังหวัดตรัง ทำให้พบว่าการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสภาทนายความจังหวัดตรัง มีแนวทาง คือ

- 1) การพัฒนาทนายความ ต้องมีการอบรมให้ความรู้ที่ถูกต้อง มีการปรับแนวคิดและทัศนคติที่ดี และมีการปลูกจิตสำนึกเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
- 2) การพัฒนาสภาทนายความจังหวัดตรัง ต้องปรับปรุงการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มีการประชาสัมพันธ์การปฏิบัติงาน และมีการดำเนินการจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลกับสมาชิกทนายความ

5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป และอภิปรายผล

ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสภาทนายความจังหวัดตรัง จากผลการวิจัยมีข้อพบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสภาทนายความจังหวัดตรัง มี 2 องค์ประกอบ คือ การพัฒนาบุคคล ได้แก่ การพัฒนาทนายความ และการพัฒนาองค์กร ได้แก่ การพัฒนาสภาทนายความจังหวัดตรัง มีการอภิปรายผลดังนี้

- 1) การพัฒนาทนายความ ด้านหลักนิติธรรม สมาชิกทนายความต้องประพฤติตนตามข้อบังคับว่าด้วยมารยาททนายความ และพระราชบัญญัติทนายความ เพราะการกระทำของสมาชิกสภาทนายความที่มีผลกระทบต่อประชาชนและสังคมไม่ว่าด้านบวกหรือด้านลบ ด้านหลักคุณธรรม ยึดหลักกฎหมายและข้อบังคับด้วย ความมีเมตตา ไม่มีอคติ มีความเป็นกลาง ด้านหลักความโปร่งใส ควรปรับปรุงการทำงานให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเปิดเผยต่อสาธารณะชน สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างทนายความกับลูกความ หรือระหว่างทนายด้วยกัน ด้านหลักความมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ มีส่วนร่วมในการตรวจสอบซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงาน หลักความรับผิดชอบ ควรมีการปรับแนวคิด ทัศนคติ การปลูกจิตสำนึกที่ดี การเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าหาญที่จะรับผิดชอบต่อการกระทำ

ของตน ด้านหลักความคุ้มค่า ต้องมีการอบรมให้ความรู้ที่ถูกต้อง สามารถใช้ความรู้ทางวิชาชีพทนายความให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม สอดคล้องกับ สุเมธ ม่วงไม้ (2560) ที่ทำการศึกษาธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรม ศาลแรงงานกลาง พบว่า กระบวนการธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรม ศาลแรงงานกลาง นำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความเป็นธรรมในส่วนของการบริหารและประชาชน การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดผลสัมฤทธิ์ของงานที่ดีทั้งต่อตัวผู้ปฏิบัติงานเองและผู้ที่มาติดต่อราชการ

2) การพัฒนาสภาพทนายความจังหวัดตรัง สภาพทนายความต้องเป็นผู้นำทางด้านการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล คอยให้การส่งเสริมและสนับสนุนสมาชิกสภาพทนายความให้ดำรงอยู่บนพื้นฐานของธรรมาภิบาลทั้งในแง่ความคิดและการกระทำทั้งทางกาย วาจาใจ และสนับสนุนสมาชิกสภาพทนายความ ให้มีการปฏิบัติตามสำนึกที่ดี การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่สิ้นเปลือง มีการติดตามการทุจริต ความโปร่งใส ตรวจสอบได้โดยคำนึงถึงสมาชิกสภาพทนายความ และประชาชนที่อาจจะได้รับผลกระทบ สอดคล้องกับ แสงชัย อภิชาติธนพัฒน์ (2559) ศึกษาเรื่องหลักธรรมาภิบาลในการบริหารองค์กร การนำหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) มาใช้ในการบริหารงานองค์กร ทั้ง 6 ด้าน เห็นควรนำองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานในองค์กร โดยเน้นไปในทางบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายและรวมถึงการให้การสนับสนุนปัจจัยทรัพยากรทางการบริหารที่เพียงพอ สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และมีการติดตามประเมินผลในการนำไปใช้เป็นระยะ ๆ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพขององค์กร และสอดคล้องกับ ปัทรินทร์ นิระพล (2559) ที่ศึกษาการจัดการทางการสื่อสารของสภาพทนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ กรณีศึกษา การสื่อสารมาตรฐานควบคุมวิชาชีพ พบว่า สภาพทนายความในพระบรมราชูปถัมภ์มีกระบวนการจัดการทางการสื่อสารเพื่อควบคุมวิชาชีพทนายความที่เริ่มจากสภาพการณ์แวดล้อมของสภาพทนายความฯ ในแง่ยุทธศาสตร์การจัดการเรื่องการควบคุมวิชาชีพทนายความ ซึ่งกำหนดจากเป้าหมายในการจัดตั้ง องค์กร และส่งผลต่อปัจจัยเข้าในการกำหนดหน้าที่ในการสื่อสารในการควบคุมวิชาชีพ ประกอบด้วย การควบคุมวิชาชีพด้านวิชาการและด้านจริยธรรมรรยาททนายความ นอกจากนั้นยังกำหนด หลักเกณฑ์และปัจจัยในการเลือกสื่อของสภาพทนายความฯ โดยงบประมาณเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดมี อิทธิพลต่อการกำหนดสื่อที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อควบคุมวิชาชีพและอยู่ภายใต้ระบบการจัดการฐานข้อมูลขององค์กร ซึ่งปัจจัยเข้าดังกล่าวส่งผลต่อกระบวนการแปรเปลี่ยน อันประกอบด้วยระบบการสื่อสาร กิจกรรมการสื่อสาร และระดับการสื่อสาร โดยระบบการสื่อสารที่สำคัญ ในส่วนเนื้อหาด้วยการควบคุมวิชาชีพจะใช้กลไกสื่อการอบรมสัมมนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ควบคู่กับจริยธรรมรณาทเป็นหลักซึ่งในส่วนกิจกรรมการสื่อสารในองค์กรจะเน้นไปที่สื่อเพื่อพัฒนาภาพลักษณ์ โดยเป็นการใช้สื่อเพื่อควบคุมวิชาชีพและใช้กิจกรรมการสื่อสารด้วยการอบรมสัมมนาเป็นหลัก

5.2 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. กระทรวงยุติธรรมควรพิจารณาปรับปรุง กฎหมายที่มีความล้าหลัง ให้มีความถูกต้องทันสมัยกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยการสะสางกฎหมายเดิม (ยกเลิกกฎหมายที่ล้าสมัย) และการออกกฎหมายใหม่ (ผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็น)

2. สภาพทนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ควรมีนโยบายในการส่งเสริมให้สภาพทนายความในส่วนภูมิภาคนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปฏิบัติงาน และส่งเสริมให้ทนายทุกคนนำไปปฏิบัติ ในแนวทางเดียวกัน เพื่อสร้างสังคมที่มีความเสมอภาคและเป็นธรรม โดยการออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ รวมทั้งแนวทางการปฏิบัติของสภาพทนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ให้กับสภาพทนายความจังหวัด นำไปปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน

3. สภานายความจังหวัดตรัง ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มาเป็นวิทยากร อบรมให้กับผู้บริหาร บุคลากรเจ้าหน้าที่ รวมถึงสมาชิกทนายความ เพื่อให้เกิดการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสภานายความจังหวัดตรัง ที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม โดยสามารถจัดควบคู่ไปกับการจัดประชุมสมาชิกสภานายความจังหวัดตรัง

4. สภานายความจังหวัดตรัง จัดหาผู้เชี่ยวชาญมาเป็นที่ปรึกษาในการพัฒนาการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลของสภานายความจังหวัดตรัง เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับสมาชิกทนายความ โดยการแต่งตั้งให้เป็นที่ปรึกษาของสภานายความจังหวัดตรัง

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน เพื่อเป็นข้อมูลให้เห็นถึงการนำหลักธรรมาภิบาลมาปฏิบัติจะส่งผลให้องค์กรประสบความสำเร็จและเจริญก้าวหน้าเป็นที่ยอมรับของสังคมเพียงใด และควรปรับปรุงด้านใด

2. ควรศึกษาความต้องการของทนายความในการพัฒนาตนเอง ตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อเป็น การสร้างสำนึกที่ดีในการปฏิบัติตนและการทำงาน

เอกสารอ้างอิง

- ธีระยุทธ เต๋นดวง. (2561). **หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28**. สารนิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นรมน ขันดี. (2561). **การศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน จังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ปัทรินทร์ นีระพล. (2559). **การจัดการทางการสื่อสารของสภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์กรณีศึกษาการสื่อสารมาตรฐานควบคุมวิชาชีพ**. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2568 จาก <http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/>
- พระครูปลัดประวิทย์ วรธมโม พระครูใบฎีกาศักดิ์ด้นัย สุนตจิตโต และ สัณญา สดประเสริฐ. (2564). การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานภาครัฐ. **วารสารมหาจุฬานาครธรรมศน์**, 8(4), 35-47.
- วุฒิไกร ผิวขาว. (2561). **บทบาทสภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรม เพื่อส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อม**. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ สำหรับนักบริหาร. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รินทร์ภัส วุฒิปรีชาสิทธิ์. (2562). **แนวทางการพัฒนาธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขารัฐประศาสนศาสตร์. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุตสาคร สิงห์ทอง และ วรเดช จันทรร. (2560). **ธรรมาภิบาลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในภาคใต้ของประเทศไทย**. **อินทนิลทักษิณสาร**, 12(2), 131-158.
- สุเมธ ม่วงไม้. (2560). **ธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรม ศาลแรงงาน**. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2568 จาก [https:// www3.ru.ac.th/mpa- abstract/files/2560_1561118931_6014830035.pdf](https://www3.ru.ac.th/mpa-abstract/files/2560_1561118931_6014830035.pdf)
- แสงชัย อภิชาติชนพัฒน์. (2559). **หลักธรรมาภิบาลในการบริหารองค์กร**. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยรัฐธรรมนุญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.
- อุษารัตน์ ดาวลอย. (2561). **ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- Japan International Cooperation Assistance (JICA). (1995). **Participatory Development and Good Governance Report of the Aid Study Committee**, Tokyo: JICA.
- United Nations Development Programme. (1997). **Governance for sustainable human development: A UNDP policy document**. New York, UNDP.